

Apák-fiak és a Selmeci Akadémia I.

Két évszázados kötelék

Ritka az olyan család, ahol a férfiak – ráadásul apák és fiak – több nemzedéken keresztül ugyanabban az intézményben tanultak mérnöknek. Ilyen a Fischer/Ágfalvi család. Öt nemzedék és – három bányamérnök, két erdőmérnök, valamint tanulmányaikban, életükben a közös pont: – a selmeci alma mater kapcsolata feldolgozásra érdemes témakör.¹ Ennek megfelelően ez a tanulmány az 1790 és 1990 közötti két évszázadban élt, egymástól származott öt férfi selmeci akadémiahoz/főiskolához való kapcsolatát ismerteti.

A tanulmány nem kíván részletes életrajzot vagy szakmai pályafutást közölni,² ellenben bővebb illusztrációkkal is színesítve bemutatja ezen öt férfi selmeci, majd soproni akadémiai/főiskolai kötődését.

Idéntől számítva 230 éve született a magyarországi családalapító Fischer (I.) Alajos, 40 éve hunyt el Ágfalvi (I.) Imre és 30 éve halt meg Ágfalvi (II.) Imre. E jubileumok okán is készült ez az emlékező tanulmány, fejet hajtva az 5 mérnök munkássága előtt.

A leszármazás könnyebb áttekinthetőségét segíti a következő családfa:

Fischer/Ágfalvi család

Fischer (I.) Alajos (1790–1861) ∞ Schlemmer Anna (1795–1833)

A. (II.) Alajos Jakab (1821–1867) ∞ Szilniczky Anna (1835–1909)

B. (III.) Alajos (1854–1912) ∞ Schober Irén (1869–1945)

Ágfalvi 1900 áprilisától

C1. Endre/András

C2. Ilona

C3. (I.) Imre (1893–1980) ∞ Mezey Mária (1896–1988, édesanyja a selmeci bányapolgár friedenliebi Fritz családhoz tartozott Fritz Margit, édesapja Mezey Rezső erdőmérnök volt, utódai a szerző oldalági rokonai)

D. (II.) Imre (1921–1990) ∞ Corá Alma

E1. Flóra

E2. Ferenc

E3. Dóra

C4. Márta

C5. Ipoly

C6. László

¹ Hasonló jellegű tanulmány jelent meg a Clement testvérpártól. Lásd Clement Lajos – Clement Andor: Kar a karban bányászok, erdészek kohászok. Bányászati és Kohászati Lapok Kohászat, 131. (1998) 3–4. sz. 115–122.

² A további családtörténeti tanulmányokhoz lásd Stift László: Dr. Ágfalvi Imre élete és munkássága. Erdészettörténeti Közlemények, 10. (1993) 12–17.; Stift László: Megemlékezés dr. Ágfalvi Imre születésének 90. évfordulójára. Erdészettörténeti Közlemények, 83. (2011) 107–109.; Faragó Mihály: Dr. Ágfalvi Imre családtörténete. Erdészettörténeti Közlemények, 83. (2011) 110–118. Dr. Ágfalvi (II.) Imre családkutatásai alapján, oldalági rokonaként közlöm a családtörténeti adatokat (pl. születések, házasságok). Gyermeküket köszönet illeti e források rendelkezésre bocsátásáért.

³ Faller Gusztáv: Gedenkbuch zur hundertjährigen Gründung der Königl. Ungarischen Berg- und Forst-academie in Schemnitz 1770–1870. Selmecbánya, 1871. 150.

⁴ Faller G.: i. m. 208.

⁵ <https://dspace.oszk.hu/handle/20.500.12346/231678#>

1. Fischer (I.) Alajos

(1790, Eule/Júlové – 1861. 04. 09. Nyergesújfalu)

Fischer (I.) Alajos bányászati tevékenységéről már az 1810-es évek elejéről vannak adatok. 1814-ben az esztergomi szénmedencéhez tartozó Csolnokon élt és dolgozott. Ezt követően 1822-ben bányászhallgatóként (bergzöglinge) beiratkozott a selmeci akadémiaira.³

Nr.	Familienname Vorname	Vaterland	Gegenwärtige oder letzte Anstellung
Jahr 1822.			
Bergzöglinge.			
1609	Fischer Alois	Ungarn	

1. kép. Fischer (I.) Alajos selmeci akadémiai említése 1822-ből

Fischer (I.) Alajos az 1820-as években bányatisztként Sárísápon (a későbbi Annavölgyben) a kor műszaki színvonalának megfelelő bányatérképeket is készített. Az 1840-es évek közepéig Sárísápon élt és bányagondnokként tevékenykedett.

1861-ben Nyergesújfalun hunyt el, ottani sírján a „Hier ruhet Aloys Fischer Bergbeamter 70 Jahre alt gestorben am 9. April 1861. Ruhe seiner Asche! Zur letzten Gubenfabrt Glück auf!” felirat és alatta a kettős bányászkalapácsos jelvény szerepelt. A német nyelvű sírfelirat magyarul így fordítható: Itt hunyt el Fischer Alajos bányász 70 évesen 1861. április 9-én. Nyugodjék békében! Utolsó Jó szerencsét!

2. Fischer (II.) Alajos Jakab

(1821. 07. 16. Sárísáp – 1867. 07. 31. Zillingdorf)

Fischer (II.) Alajos Jakab folytatta az apai hagyományokat és az esztergomi bencés gimnáziumi előtanulmányok után, 30 évesen 1851-ben rendkívüli bányászhallgatóként (ausserord bergakademiker) beiratkozott a selmeci akadémiaira.⁴

Nr.	Familienname Vorname	Vaterland	Gegenwärtige oder letzte Anstellung
Jahr 1851.			
Ausserord. Bergakademiker.			
3969	Fischer Alois	Ungarn	† Obersteiger, Neudorf.

2. kép. Fischer (II.) Alajos selmeci akadémiai említése 1851-ből

A selmeci tanulmányok mellett 1852-ben az akadémista fiatalember feleségül vette a helyi Szilniczky Annát, Szilniczky Sámuel selmeci főbányafelügyelő lányát. Az ifjú pár azonban nem sokat időzött Selmecen, mert gyermekeik Brennbergen, majd 1858 és 1865 között Mährisch Neudorfban (ma Csehországban Moravská Nová Ves) születtek, ahol az apa a helyi bányahivatalban volt bányafelügyelő (bányagondnok). Innen elkerült a mai ausztriai Zillingdorfba, ahol 1867-ben bányász-szerencsétlenség következtében szerzett betegségben elhunyt.

Özvegye 42 évvel később, 1909 szeptemberében Selmecbányán hunyt el.⁵ „Egy derék öreg úrinő özv. Fischer Alajosné szül. Szilniczky Anna hunyt el a múlt héten e hó hetedikén 75 éves korában. Az elhunytban Ágfalvi Alajos kir. p. ü. főtanácsos édesanyját gyászolja. A temetés nagy részvét mellett e hó kilencedikén délután volt.”⁶ Selmeci sírhelelye ma is jó állapotban van,⁷ ugyanúgy néz ki manapság, mint a 110 éves fényképfelvétel.

3. kép. Fischer (II.) Alajos családi körben, a háttérben bányászatra utaló építményekkel (1865 k.)

4. kép. Fischer (II.) Alajos bányagondnok özvegye, Szilniczky Anna selmeci feketemárvány síremléke (1910 k.)

⁶ Selmecbányai Híradó, 19. (1909) 37. sz. 3. (szept. 12.)

⁷ https://www.virtualna-banska-stiavnica.sk/virtualna-stiavnica/evanjelicky-cintorin-nad-klopackou/plan&hrob=2060#info_virtualny_cintorin

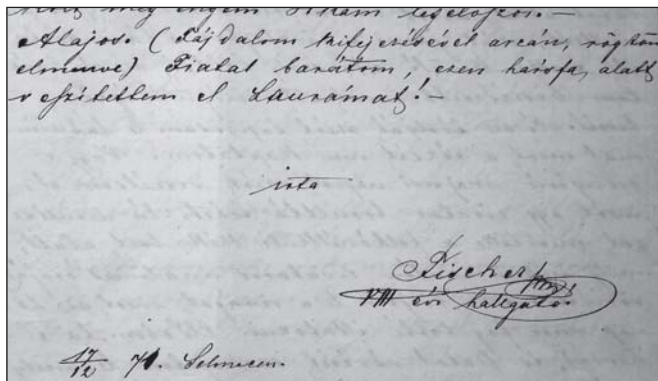
⁸ Értésítés a selmeci ágost. hitv. evang. kerül. Líceumról. Selmecbánya, 1872. 3–4.

3. Fischer (III.) / Ágfalvi Alajos

(1854. 09. 07. Brennberg – 1912. 03. 02. Marosújvár)

Fischer (III.) Alajos 1864 őszén megkezdte selmeci középiskolai tanulmányait, az első hat osztályt a katolikus gimnáziumban, a 7. és a 8. osztályt pedig az evangélikus líceumban⁸ végezte, ahol tagja volt a magyar önképző körnek és irodalmi szárnybontogatásként számos kézírata maradt fent.

Dráma műfajú írásaiban a főszereplőt időnként vélhetően önmagáról formázta és a szerelem szintén gyakori téma volt, egyik írását így is zárja: „Alajos (fájdalom kifejezésével arcán rögtön elmenve): Fiatal barátom, ezen hársfa alatt vesztettem el Laurámat!”

5. kép. Részlet Fischer/Ágfalvi (III.) Alajos selmeci líceumi hallgató önképzőköri írásából (1871)

Ha Laura el is vett számára, nem így az akadémiai felvétel, ugyanis 1872-ben a líceumi érettségit követően beiratkozott a selmeci akadémiára.

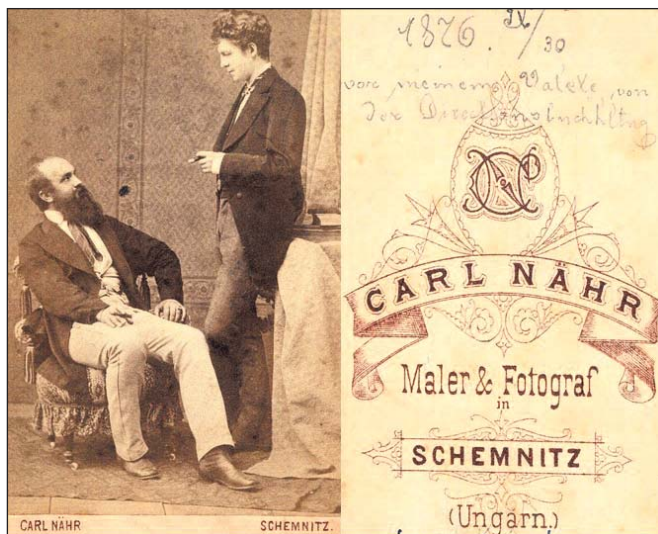
Fischer (III.) Alajos 1876-ban valetált, vagyis a bányászati akadémiát teljesen elvégezte, továbbá különvizsgát tett állam- és kettős számviteltanból.

Sor	Bányászati akadémia I.	
	Néve, utónevéről és egyéb jegyzéke.	
3	Néve Fischer Alajos	Téli fel
	Házaja, Selmec	Tavasz
	Vallása.	Élelméleti
	Születési éve 1854	Élelméleti
	Életutalmányai.	Élelméleti
	Megjegyzés.	Élelméleti

6. kép. Fischer/Ágfalvi (III.) Alajos selmeci akadémiai főkönyvi bejegyzéséből másolatrészlet (1872)

Aktív tagja lehetett a diákhagyományokat őrző és megőző Ifjúsági Körnek, a legendás Schachtnak. Selmeci valetáns fényképei hátoldalán a „von meinem Valete von der Directions buchhaltung”, valamint a „Zur freundlichen Erinnerung an deinen freund und Collegen Alois Fischer Reichesl.” és a „Schriftführer der Schacht und anderer Gesellschaften etc.” kézírások szerepelnek. Ezek – magyar fordítás alapján – lényegében az akadémiai éveknél, a valetálásnak és az akadémiai ifjúság akkori szervezetének, a Schachtnak (ami kocsmaépület is volt)⁹ állítottak emléket.

7. kép. Az álló fiatalember Fischer/Ágfalvi (III.) Alajos selmeci valetáns (1876)

Fischer (III.) Alajos az akadémia elvégzése után 1876 márciusában a selmeci bányaszámvevősegnél számtisztí kinevezést kapott és Péch Antal előtt esküt tett, majd 1877 és 1879, illetve 1898 és 1910 között élt Selmezbányán.

1890-ben a fővárosban feleségül vette Schober Irént. 1898-tól – budapesti pénzügyminisztériumi kitérő után – a selmeci bányaigazgatóság számvevősegi főnöke volt¹⁰ és pályafutása csúcsaként 1909-ben pénzügyi főtanácsosi kinevezést¹¹ is kapott.

Főtanácsosi kinevezésekor Selmezbánya III. kerületében, az Alsó Rózsa utca 66. szám¹² (mai cím: Dolná Ružová 6.)¹³ alatt élt családjával.

Fischer (III.) Alajos hivatali teendőivel párhuzamosan 1898 és 1910 között a selmeci akadémián – 1904-től főiskolán – segédtanárként az államszámviteltant oktatta.¹⁴

1900. március végén Fischer családnevét Ágfalvira magyarosította,¹⁵ arra tekintettel, hogy Ágfalva településen keresztelték.

⁹ Zivuska Jenő (szerk.): A selmeci M. Kir. Bányász és Erdész Akadémia Ifjúsági Körének millenniumi emlékirata 1763–1896. Debrecen, 1896. 69.

¹⁰ Magyarország tisztí cím- és névtára, 27. (1908) 195.

¹¹ Pénzügyi Közlöny, 36. (1909) 9. sz. 298. (márc. 10.)

¹² Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, S 78 Térképek (1786-1948) 122. téka Selmezbánya 2. (https://maps.hungaricana.hu/hu/MOL_Terkepar/16424/view/?pg=1&bbox=-55%2C-1338%2C1224%2C-596)

¹³ <https://www.google.com/maps/place/Dolna%2C%2A1+ru%C5%BEov%C3%A1+220%2F6,+969+01+Bansk%C3%A1+%C5%A0tiavnica,+Slov%C3%A1kia/@48.4590656,18.8946285,3a,75y,10.06h,90t/data=!3m4!1s1Qe5QJ0HeFaNUv8XgH24tQl2e0!7i1331218i6656!4m5!3m4!1s0x471532d08f841053:0x46875f547654d18a!8m2!3d48.4591392!4d18.8945888>

¹⁴ Az erdészeti felsőoktatás 200 éve. I. kötet. Sopron, 2008. 47.

¹⁵ Selmezbányai Híradó, 11. (1900) 13. sz. 3. (ápr. 1.)

¹⁶ Selmezbányai Híradó, 11. (1900) 16. sz. 4. (ápr. 22.)

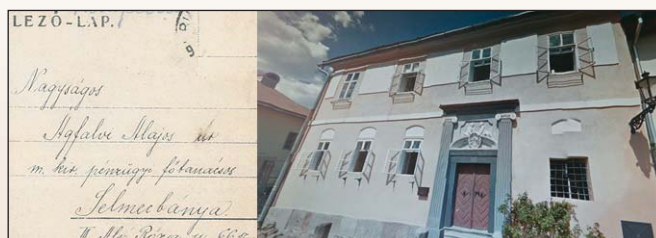
¹⁷ Selmezbányai Híradó, 17. (1907) 7. sz. 2. (febr. 17.)

¹⁸ Selmezbányai Híradó, 17. (1907) 9. sz. 7. (márc. 3.)

¹⁹ Selmezbányai Híradó, 22. (1912) 10. sz. 5. (márc. 10.)

8. kép. Fischer/Ágfalvi (III.) Alajos feleségével, Schober Irénnel (1905 k.)

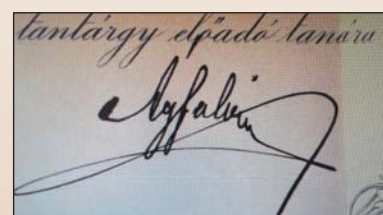

9. kép. Fischer/Ágfalvi (III.) Alajos pénzügyi főtanácsosnak Selmece-re küldött képeslap (1909) és az egykori lakóháza napjainkban

Az ősi bányaváros megbecsült polgára volt, ezt fejezte ki az egyéves „Lacika” kisfiának halála kapcsán megnyilvánult közrészvét¹⁶ vagy 1907-ben a városi törvényhatósági bizottsági (közgyűlési) tagsága¹⁷ és a Selmecsi Takarékpénztár Részvénytársaságban a felügyelő bizottsági tagsága.¹⁸

1910-ben áthelyezték Marosújvárra, ahol 1912-ben elhunyt. „A boldogult, ki évtizedeket töltött nálunk, igen kedves, szimpatikus tagja volt a selmezbányai társadalomnak s halála széles körökben keltett őszinte, igaz részvétet.”¹⁹

Szöveg és kép: **Fricz-Molnár Péter**
(Folytatjuk)

10. kép. Fischer/Ágfalvi (III.) Alajos selmeci akadémiai segédtanár aláírása (1903)